«Καταξίωσον, Κύριε, εν τη ημέρα ταύτη αναμαρτήτους φυλαχθήναι ημάς... » (Άγιος Σωφρόνιος Σαχάρωφ του Έσσεξ)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 12 Σεπτεμβρίου, 2023

Ομιλία Αγίου Σωφρονίου (Σαχάρωφ) προς την αδελφότητα της Ιεράς Μονής τού Τιμίου Προδρόμου στο Έσσεξ της Αγγλίας την 13 Μαΐου 1991

***

Αγαπητοί μου εν Χριστώ αδελφοί,

Μία ανησυχία δεσπόζει μέσα μου για σας τους αδελφούς μου εν Χριστώ: Πώς, ζώντας σ’αυτόν τον κόσμο, δεν θα καταστήτε θύματα κάποιας πλάνης, όσον αφορά τις οδούς της εν Θεώ σωτηρίας μας.

Στους αρχαίους χρόνους, όταν η εν Χριστώ πίστις ήταν κοινή σ’ όλους και τα παιδιά από την πιο τρυφερή τους ηλικία συνήθιζαν να προσεύχωνται στον Θεό και να ζουν γι’ Αυτόν, οι νέοι άνθρωποι μπορούσαν να συχνάζουν στα σχολεία, όπου εδιδάσκετο η επιστημονική θεολογία, διότι οι ίδιοι ήσαν ήδη προετοιμασμένοι από τα προηγούμενα χρόνια όχι μόνο στην εν Χριστώ πίστι, αλλά και στην αγάπη Του. Έτσι ακριβώς, όπως ο άγιος Ιωάννης της Κρονστάνδης, τελείωναν την Θεολογική Ακαδημία χωρίς να χάνουν την πίστι τους. Διότι ήσαν πλήρεις εμπειρίας τής πίστεως, η οποία τους δόθηκε κατά την παιδική τους ηλικία.

Στην εποχή μας η εκπαίδευσις των παιδιών αποτελεί δυσχερέστατο πρόβλημα. Τα σχολεία μας είναι προσανατολισμένα προς την σφαίρα τής ανθρωπίνης λογικής και των καθαρώς γήινων συμφερόντων. Δεδομένου ότι οι γονείς των έχασαν την πίστι, οι νέοι άνθρωποι που πηγαίνουν να σπουδάσουν θεολογία, την σπουδάζουν όπως κάθε άλλην επιστήμη: φυσική, χημεία, γεωγραφία, γλωσσολογία, κλπ. Και τούτο επιφέρει μία τρομερή βλάβη: συνηθίζουν οι σπουδασταί να βιώνουν τον Θεό μ’ ένα "λογικό" τρόπο.

Εκείνοι, για τους οποίους η πνοή τού Αγίου Πνεύματος δεν είναι άγνωστη,

αντιλαμβάνονται προφανώς ότι η λογική τού Αριστοτέλους δεν μπορεί να εφαρμοσθή στην θεολογία. Το Είναι, το οποίο μας αποκαλύπτεται, απαιτεί να υπερβούμε την τυπική λογική και να καταφύγουμε σε μια διαφορετική λογική χρησιμοποιώντας τις κατηγορίες αυτού τούτου του Είναι, το οποίον ο Θεός μάς αποκαλύπτει διά της ελεύσεώς Του.

Έχοντας τώρα υπ’ όψιν την πλάνη αυτή που αναπτύσσεται στην εποχή μας -και αυτό είναι το αποτέλεσμα του ότι οι άνθρωποι δεν είναι προετοιμασμένοι από την νεαρή τους ηλικία (θα έλεγα ακόμη: εκ κοιλίας μητρός των) να βιώσουν τον Θεό- πώς θέλετε οι νέοι αυτοί άνθρωποι, γεννημένοι κατά σάρκα, να εννοούν εκείνο που διδάσκονται στις σχολές τής θεολογίας; Οι αφηρημένες αντιλήψεις περί του Θεού δεν είναι παρά "γύρω από" καί "επί του θέματος" Αυτού. Αντιθέτως, η πλέον ευνοϊκή προϋπόθεσις για την σωτηρία αρχίζει να υφίσταται από τότε που κάποιος λαμβάνει πείρα της εν Θεώ ζωής. Για μας αυτό γίνεται στο Μοναστήρι.

Έτσι, αγαπητοί μου αδελφοί, θέλω να υπογραμμίσω εκ νέου ότι η θεολογία η σχετική με την αρχή τής υποστάσεως εν τω θείω Είναι και εν τω ανθρωπίνω είναι αποτελεί και θα παραμείνη το κυριώτερο θέμα μας. Επί πλέον η προσοχή μας θα προσηλωθή και στην έρευνα των οδών, οι οποίες οδηγούν στην γνώσι τού Θεού εν τω προσωπικώ Αυτού Είναι.

Γιατί ο όσιος Σιλουανός είναι για μας τόσο πολύτιμος ως πνευματικός οδηγός; Στην εποχή μας αυτό το γεγονός είναι μεγαλύτερο προνόμιο για μας, παρά στους πρώτους αιώνας τού Χριστιανισμού που οι άνθρωποι ελάμβαναν μεγάλη Χάρι. Ο άνθρωπος αυτός, σχεδόν αγράμματος, πήγε στο Άγιον Όρος αμέσως μετά την εκπλήρωσι των στρατιωτικών του υποχρεώσεων, και τότε, από την αρχή ακόμη, αξιώθηκε να ιδή τον Ζώντα Κύριο. Αλλά προτού κριθή άξιος της θέας αυτής, πέρασε μία περίπου ώρα βλέποντας (βιώνοντας) καθαρά την αιώνια απώλειά του. Η κατάστασις αυτή είναι τόσο φοβερή, που φοβόταν ακόμη και να ομιλή γι’ αυτήν...

Συντετριμμένος μετέβη στον ναό -διακονούσε την εποχή εκείνη στον μύλο τού μοναστηριού, όπου υπήρχε ναΐσκος- και αμέσως μόλις πρόφερε την προσευχή: «Κύριε Ιησού Χριστέ, Υιέ τού Θεού...», είδε τον Ζώντα Χριστό. Η όρασις δεν διάρκεσε παρά μόνον όσο ο χρόνος μιας αστραπής, ασήμαντος, αλλά εν συνεχεία ολόκληρη η ζωή του ήταν σημαδεμένη από το γεγονός αυτό, το οποίο θέλουμε να εξετάσουμε από μία θεολογική άποψι.

Η αποκάλυψις περί του Θεού μας λέγει ότι, αφού εδημιούργησε αυτόν τον κόσμο με όλα τα άλλα πράγματα και τα ζώα, ο Θεός είπε: «Ποιήσωμεν άνθρωπον κατ’ εικόνα ημετέραν και καθ’ ομοίωσιν» (Γεν. α', 26). Έτσι η εικόνα Του ζη μέσα μας, όπως γίνεται και με την ίδια την γέννησί μας. Αλλά τι σημαίνει "καθ’ ομοίωσιν"; Το "καθ’ ομοίωσιν" είναι ήδη ο σκοπός μας. Και ποια ομοίωσις; Μία ομοίωσις μόνο μερική; Ή

μήπως βαθειά, μεγάλη και αιώνιος; Αναντιρρήτως η δευτέρα υπόθεσις είναι η ορθή. Ο άνθρωπος πλάσθηκε για να είναι μαζί με τον Θεό, σε ενότητα ζωής μεταξύ Θεού και ανθρώπου. Να, λοιπόν, αυτό που συνιστά το θέμα τής εσχάτης και βαθυτέρας θεολογίας μας, αλλά το οποίο δυστυχώς έχασαν οι άνθρωποι: το περιεχόμενο της έννοιας "καθ' ομοίωσιν".

Πώς αντιδρά η υπόστασις αυτή, η οποία είναι κατ'εικόνα τής Υποστάσεως του ενσαρκωθέντος Υιού τού Θεού; Πού διαμένει, ημέρα και νύκτα, το πνεύμα ενός τοιούτου ανθρώπου, οποιαδήποτε και αν είναι η δραστηριότης του; Πώς φθάνει κάποιος στην γνώσι αυτού του περιεχομένου τής ομοιώσεως με τον Θεό;

Όταν γινώμεθα όμοιοι μέχρι ταυτότητος με τον Θεό, δεχόμεθα την αιώνιο ζωή που είναι εν Αυτώ. Και η αιώνιος ζωή που είναι εν τω Θεώ είναι ο ίδιος ο Θεός. Η ζωή Του γίνεται ζωή μας.

Ο Κύριος απεκαλύφθη στον Μωυσή: «Εγώ ειμί ο Ών» (Έξοδ. γ', 14). Με τις λέξεις αυτές πρέπει να εννοήσουμε ότι ο Θεός μόνος υπήρχε προτού να εμφανισθή η κοσμική ζωή, η οποία εκτίσθη από τον άναρχο αυτόν Θεό. Βεβαίως -και είναι φυσικό- μας καταλαμβάνει μία φρίκη: Πώς εμείς δημιουργημένοι από το "μηδέν", εκτεθειμένοι σ' όλες τις ασθένειες, μπορούμε να γίνουμε οι κάτοχοι, οι φορείς τής αιωνίου και ανάρχου ζωής τής θεότητος; Καμμία ανθρώπινη λογική δεν μας επιτρέπει να το πιστέψουμε.

Αλλά, ακριβώς εν Χριστώ ευρίσκεται η αποκάλυψις που δεχόμαστε. Όταν λοιπόν Αυτός λέγη: «Ποιήσωμεν άνθρωπον κατ' εικόνα ημετέραν και καθ' ομοίωσιν...», κατανοούμε το σχέδιο του Θεού για τον άνθρωπο. Για μας τους Χριστιανούς ο ενσαρκωθείς Υιός τού Θεού μας αποκαλύπτει την αιώνια βουλή τού Θεού για τον άνθρωπο.

Η απόστασις που χωρίζει εμάς, που γεννηθήκαμε μέσα στην αμαρτία, από τον άγιο και άναρχο Θεό είναι τόσο μεγάλη, ώστε ακόμη και οι αστρονόμοι, οι οποίοι ζουν το κοσμικό είναι με τις τόσο τρομακτικές του διαστάσεις, δεν μπορούν να την συλλάβουν... Πώς μπορούμε εμείς να διανύσουμε την άβυσσο αυτή; Εάν ερχόμαστε στην ύπαρξι εν χρόνω, τότε σύμφωνα με την φυσική λογική οφείλουμε και να πεθάνουμε. Αλλά να που ο Κύριος λέγει: «*Θέλω ίνα όπου ειμί εγώ και ο διάκονος ο εμός έσται*» (Ιω. Ιβ', 26). Αυτός, όμως, είναι ο άναρχος Θεός.

Έτσι, αγαπητοί μου αδελφοί, επανέρχομαι στο εξής: η ψυχή μου δεν θα ήθελε να ομιλήση για τίποτε άλλο, παρά μόνο για την αρχή αυτή του προσώπου, της εν Θεώ υποστάσεως, και να ευφράνη την καρδιά και το πνεύμα μας με το δράμα αυτό, με την αποκάλυψι αυτή. Αλλά τώρα θα στρέψουμε την προσοχή μας, όχι προς την αρχή αυτή, αλλά προς τα μέσα για να φθάσουμε σ' αυτήν.

Πώς θα την φθάσουμε; Λογικώς είναι αδύνατον. Η μαθηματική λογική λέγει ότι οποιαδήποτε και αν είναι η ποσότης των μηδενικών, τα οποία προσθέτει κάποιος σ' ένα δεδομένο αριθμό, αυτός δεν θα μπορέση παρ' όλα αυτά να φθάση ποτέ το άπειρο. Εμείς όμως ομιλούμε γι' αυτό ακριβώς: για το ότι διανύουμε την άβυσσο αυτή και ότι είμεθα αληθώς δημιουργημένοι για να φέρουμε μέσα μας τον αιώνιο αυτόν Θεό.

Αφού λοιπόν δώσαμε το διάγραμμα αυτό της πιο υψηλής θεολογίας, ας μεταβούμε στην πρακτική μας ζωή. **Τι μπορούμε να κάνουμε στην καθημερινή μας ζωή, για να προσεγγίσουμε τον στόχο αυτό, την αιώνια θεία ζωή;**

Σας το είπα περισσότερες από μία φορές, αλλά το Πνεύμα με ωθεί να το επαναλάβω. Θα ήθελα, προτού σας εγκαταλείψω -και το τέλος μου προφανώς είναι κοντά-, να ελευθερωθήτε από την πλάνη, από την οποία υποφέρει ο σύγχρονος κόσμος επί του επιπέδου τής θεολογίας και η οποία συνίσταται στο να κατασκευάζη κάποιος ψευδείς θεωρίες περί του Θεού, γεγονός που επέφερε την διαίρεσι του χριστιανικού κόσμου.

Έτσι, από ποιο πράγμα αρχίζουμε την μοναχική μας ζωή; Από τούτο:**κάθε ημέρα, η πρώτη μας μέριμνα οφείλει να είναι το να μη διαπράξουμε αμαρτία.** Με τον ασκητικό αυτόν αγώνα -να μη διαπράξουμε αμαρτία- καθαρίζουμε τον νου μας, την καρδιά μας και όλο το είναι μας από το σκότος τής αμαρτίας. Και ο άνθρωπος καθίσταται ικανός να αντιληφθή άνευ μεσολαβητού εκείνο που προέρχεται από τον Θεό.

Γιατί φέρω εκ νέου το αγαπητό μας θέμα,... τον Σιλουανό; Διότι αυτός έλαβε σε μια στιγμή την πιο υψηλή μορφή θεολογίας, όχι ως πολυμάθεια, αλλά ως κατάστασι. Πώς μπορούμε εμείς να γίνουμε δεκτικοί, όπως ο Σιλουανός, εκείνου που προέρχεται από το Άγιον Πνεύμα ως γνώσις τού Θεού τής αληθείας;

Οφείλουμε προ πάντων να φυλαγόμαστε από κάθε αρνητικό λογισμό εναντίον τού πλησίον μας μέσα στον στενό κύκλο τής μοναχικής μας αδελφότητος. Κάθε πρόσωπο το αντιλαμβάνεται αυτό με διαφορετικό τρόπο.

Εάν έχοντες την κατάστασι της αδιαλείπτου προσευχής ανοίγουμε την καρδιά μας για τον καθένα μας, και εάν ζούμε ως αδελφοί είκοσι πρόσωπα, -έχοντας υπ' όψιν ότι ο καθένας μας είναι, ας πούμε, ο αντιπρόσωπος μιας ομάδος ομοίων προσώπων, ομοίων χαρακτήρων... ας δεχθούμε ότι καθένας μας φέρει μέσα του ένα εκατομμύριο ή δέκα εκατομμύρια ανθρωπίνων όντων ομοίων προς τον εαυτό του στους κόλπους τής ανθρωπότητος, αποτελουμένης από δισεκατομμύρια ανθρώπων- τότε θα είμαστε εις το εξής ικανοί να ζήσουμε με όλα αυτά τα εκατομμύρια των ανθρωπίνων όντων.

Τι σημαίνει «να ζήσουμε μ' αυτούς»; Σημαίνει να τους φέρνουμε στην προσευχή μας

ως όντα αγαπητά σ’ εμάς. Και πού οδηγεί αυτό; Στην κοινωνία τής συνειδήσεώς μας με τον Χριστό, ο οποίος είναι Θεός άναρχος και Θεός υποστατικός: Τότε Αυτός κοινωνεί σ’ εμάς την ζωή Του.

Εξέφρασα την ιδέα ότι ο όσιος Σιλουανός έγινε θεολόγος όχι με την σχολική έννοια του όρου -με διπλώματα ενός σεμιναρίου, μιας ακαδημίας ή κάτι παρομοίου-, αλλά με την έννοια την οποία μπορούμε να αισθανθούμε διαβάζοντας το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο. Την κατάστασι του ανθρώπου που ζη διά του Θεού και εν τω Θεώ.

Ποια είναι λοιπόν η φυσική αυτή κατάστασις, η ομοία με τον Θεό, δηλαδή τον Χριστό; Γιατί ο Σταυρός είναι το σύμβολο της Πίστεώς μας; Διότι αναβαίνοντας στον Γολγοθά για να σταυρωθή από αγάπη για τον κόσμο, εξ αιτίας τής αμαρτίας τού κόσμου, ο Χριστός δεν έφερε εν Εαυτώ ούτε τον ιουδαϊκό λαό -όπως θα το ήθελαν οι Εβραίοι-, ούτε τους Ρωμαίους, ούτε τους Έλληνας, ούτε τους Σκύθας, ούτε οποιονδήποτε άλλον, αλλά όλη την ανθρωπότητα· και αυτή ονομάζεται ο όλος Αδάμ.

Και η προσευχή για τον όλο Αδάμ εκφράζεται διά των λόγων τού οσίου Σιλουανού (η προσευχή αυτή του εδόθη κατά την στιγμή τής οράσεως του Χριστού): «Κύριε, δώσε σ’ όλο τον κόσμο να σε γνωρίση εν Πνεύματι Αγίω».

Σε κάθε περίστασι, που ο όσιος Σιλουανός ήταν αντιμέτωπος με τα ανθρώπινα ελαττώματα, σκεπτόταν ότι όλη η ανθρωπότης ήταν μολυσμένη από την νόσο που ο Απόστολος Παύλος ονομάζει "ο νόμος τής αμαρτίας". Και κάθε φορά που ερχόταν αντιμέτωπος με αυτήν -παραβάσεις, αμηχανίες, διωγμοί, ακολασίες και άλλα πράγματα του είδους αυτού- σκεπτόταν πάντοτε ότι αυτό συμβαίνει διότι οι άνθρωποι δεν εγνώρισαν τον Θεό εν Πνεύματι Αγίω. Εάν Τον είχαν γνωρίσει εν Πνεύμαπ Αγίω, τότε προφανώς η ανθρωπότης θα ζούσε μια άλλη ζωή: θα ήταν η απερίγραπτη αρμονία τής αιωνίου αγάπης.

Η επιστήμη αυτή αρχίζει από κάτι πολύ απλό: την **υπομονητική στάσι απέναντι σε κάθε άνθρωπο**. Η πείρα έδειξε ότι ακόμη και στον γάμο, στον οποίο βασιλεύει η πιο βαθειά ανθρώπινη αγάπη, είναι αδύνατο να περνούν τα πάντα χωρίς συγκρούσεις. Αλλά εν τω θείω Είναι, οι συγκρούσεις είναι αδιανόητες.

Παρακαλώ, λοιπόν, όταν σας εγκαταλείψω, να ελευθερωθήτε από την πλάνη αυτή: τα ακαδημαϊκά διπλώματα!

Κάποια ημέρα συνάντησα εδώ στον δρόμο τού μοναστηριού έναν άνθρωπο. Μού είπε ότι απέκτησε τον τίτλο τού διδάκτορος της θεολογίας. Εγώ του λέγω: «Τι τα θέλετε... στον εσκοτισμένο μας κόσμο, αυτό χαίρει περισσοτέρας εκτιμήσεως παρά η αγιότης».

Πού μας ωδήγησαν τα σχολεία αυτά; Στο να παράγουμε "τυποποιημένα" όντα, τα οποία μιλούν για πράγματα που ποτέ τους δεν εβίωσαν. Από πού προέρχεται το σκότος αυτό στην Εκκλησία μας; Από πού έρχονται τα σχίσματα; Ο Θεός είναι ένας! Και πώς συμβαίνει να υπάρχουν ομολογίες, οι οποίες, παραδείγματος χάριν, μισούν τις άλλες και τις διώκουν; Όπως τώρα που ο διωγμός εναντίον τής Ορθοδοξίας λαμβάνει χώραν σ' όλο τον κόσμο. Και πώς προκαλούμε εμείς το μίσος τούτο; Εμείς φοβόμαστε να σκοτώσουμε μια μύγα!... και μας μισούν πιο πολύ από τους εγκληματίες! Και αυτό δεν είναι καθόλου φανταστικό· το γνωρίζουμε εκ πείρας.

Αλλά, ας μη ταράζεται η καρδιά σας. Πιστεύετε στον Χριστό- Θεό και συνεχίστε αυτή την ζωή. Αυτός είπε: «*Εμίσησάν με δωρεάν*» και «*υμείς ωσαύτως έσεσθε μισούμενοι διά το Όνομά μου*» (βλ. Ιω. ιε', 25 και Ματθ. ι, 22). Γι' αυτό μη χάνετε το θεμελιώδες όραμα μιας ζωής χωρίς αμαρτία.

Για εβδομήντα χρόνια ουμανισταί μαρξιστικού τύπου εκράτησαν την εξουσία στην Ρωσσία σκεπτόμενοι ότι θα έσωζαν τον κόσμο από την παραπλάνησί του και ήθελαν διά της βίας να ξεριζώσουν την αίσθησι του Θεού από την συνείδησι των ανθρώπων. Η πνευματική αυτή αιχμαλωσία διάρκεσε εβδομήντα χρόνια. Εικόνα και προτύπωσις της αιχμαλωσίας αυτής, η Βαβυλώνιος αιχμαλωσία των Εβραίων, πρώτων φορέων των αρχών τής Αποκαλύψεως, διάρκεσε και εκείνη επίσης εβδομήντα χρόνια.

Καταλαβαίνετε για τι ομιλώ· είναι κάτι πολύ απλό, μια απλή προσευχή: «Καταξίωσον, Κύριε, εν τη ημέρα ταύτη αναμαρτήτους φυλαχθήναι ημάς... » (βλ. Ακολουθία τού Όρθρου). Ακόμη και τα παιδιά μπορούν να το κάνουν. Αλλά αυτή είναι η αληθινή οδός. Και τότε ακολουθεί να θεωρούμε την επιστήμη όπως της αρμόζει.**Η επιστήμη αφ' εαυτής δεν σώζει κανένα και δεν δίνει υπαρξιακή, βιωματική γνώσι τού Θεού, ούτε κάνει τίποτε άλλο, από το να στρέφεται πάντοτε γύρω από το θέμα** και να μη μπαίνει ποτέ μέσα σ' αυτό, όπως θα έλεγε κάποιος.

Οι άνθρωποι φιλονικούν για λεπτομέρειες, και όταν εξετάση κάποιος την αιτία τής φιλονικίας των, δεν καταλαβαίνει πώς μπορούν μορφωμένοι άνθρωποι να είναι επίσης αμαθείς. Αλλά σήμερα δεν θα μιλήσω γι' αυτό. Μια άλλη φορά θα πω λίγα λόγια για να εξηγήσω ένα πράγμα, το οποίο θα φαινόταν εν τούτοις προφανές σύμφωνα με την Αποκάλυψι... Πώς οι άνθρωποι δεν το καταλαβαίνουν; Αλλά προς στιγμήν θα σταματήσω. Τελείωσα.

Εκείνο που συνέχει την καρδιά μου είναι να γνωρίζετε τούτο και να μη απατηθήτε, να μη πλανηθήτε. Όταν βλέπουμε να ευρίσκωνται επικεφαλής εκκλησιαστικών κινήσεων άνθρωποι πνευματικώς αμαθείς, οι οποίοι ζουν αντίθετα προς το πνεύμα του Χριστού, ο οποίος παρέδωσε τον Εαυτό Του να σταυρωθή από αγάπη,...

Καταλαβαίνετε. Εδώ έγκειται η τραγωδία της Ιστορίας.

Έτσι λοιπόν, για να φανερωθή μέσα μας ή αληθινή γνώσις, ας προσκολληθούμε μόνο στην αρχή αυτή: «Καταξίωσον, Κύριε, εν τη ημέρα ταύτη αναμαρτήτους φυλαχθήναι ημάς».

Αυτά είχα να σας πω για σήμερα και εύχεσθε υπέρ εμού.

[Πηγή: Περιοδικό"Ο ΟΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ", Έκδ. Ι. Μ. Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους, τ. 19 (1994), Ψηφ. επεξεργασία: www.alopsis.gr]